

Kā datorizācija var uzlabot publisko iepirkumu

Elektroniskais jeb e–iepirkums nozīmē to, ka publiskais iepirkums notiek elektroniski. Paziņojumi par plānotajiem līgumiem tiek publicēti internetā (elektroniska paziņošana), visi piedāvājumu konkursa dokumenti tiek publicēti internetā (iepirkuma procedūras dokumentu elektroniska pieejamība), piegādātāji piedāvājumus publiskajiem pasūtītājiem vai līgumslēdzējām iestādēm iesniedz elektroniski (elektroniska iesniegšana) utt.

Elektroniskais iepirkums var būtiski vienkāršot iepirkumu rīkošanu, mazināt resursu izšķērdēšanu un uzlabot iepirkuma rezultātus (zemāka cena, augstāka kvalitāte), veicinot lielāku konkurenci vienotajā tirgū.

Publiskie pasūtītāji, kuri iepirkumu jau ir datorizējuši, parasti ziņo par 5–20 % ietaupījumu. Ņemot vērā Eiropas Savienības iepirkuma tirgus kopējo apjomu, katrreiz ietaupot 5 %, publiskās finanses varētu papildināt ar aptuveni 100 miljardiem eiro.

Ar laiku e–iepirkums Eiropas Savienībā būs obligāts

Ņemot vērā e–iepirkuma priekšrocības, jaunās direktīvas paredz, ka **pamazām būs jāpāriet uz obligātu e–iepirkuma izmantošanu**. Praktiski tas nozīmē šo:

- elektroniskā paziņošana (paziņojumi publicēšanai tiks nosūtīti elektroniski) un iepirkuma procedūras dokumentu elektroniska pieejamība būs obligāta no 2016. gada marta;
- centralizēto iepirkumu struktūrām (publiskiem pasūtītājiem, kuri iepērk citu publisku pasūtītāju uzdevumā) piedāvājumi būs obligāti jāiesniedz elektroniski (elektroniska iesniegšana) no 2017. gada marta;
- elektroniska piedāvājumu iesniegšana būs obligāta visām līgumslēdzējām iestādēm no 2018. gada septembra.

E–iepirkumos jāļauj piedalīties visiem uzņēmumiem

Jaunajās direktīvās ir īpaši norādīts, ka elektroniskajai saziņai izmantotajiem rīkiem un līdzekļiem jābūt nediskriminējošiem, vispārēji pieejamiem un savstarpēji savietojamiem. Tas nozīmē, ka publiskais pasūtītājs nedrīkst ierobežot kāda uzņēmuma iespējas piedalīties publiskā iepirkuma procedūrā. Piemēram, publiskais pasūtītājs nevar prasīt, lai uzņēmums, kas vēlas atsaukties uz uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus, šim nolūkam iegādātos programmatūru, kas nav plaši pieejama.

Elektroniskie paraksti

Publiskajā iepirkumā var izmantot elektronisko parakstu, lai uzņēmums, kurš iesniedzis piedāvājumu, apliecinātu, ka patiešām ir tas, par ko uzdodas. Daudzos gadījumos elektronisko parakstu izmanto arī tādēļ, lai aizsargātu ar parakstu apliecināto saturu (šifrēšana).

Jaunās direktīvas paredz dalībvalstīm iespēju izvēlēties, vai likt izmantot elektronisko parakstu. Taču dalībvalstīm jāizvērtē, cik samērīgas ir dažādās drošības prasības, ko tās nosaka. Tā kā varētu būt savietojamības problēmas, elektroniskais paraksts nav jāizmanto obligāti.

Lai publiskajiem pasūtītājiem palīdzētu validēt elektroniskos parakstus, kas piešķirti citā dalībvalstī, jaunās direktīvas nosaka, ka savstarpēji jāatzīst elektroniskie paraksti, kuri ir iekļauti t. s. uzticamajā sarakstā. Katra dalībvalsts publicē e-parakstu sarakstu, kuru tā uzskata par uzticamu. Ikvienai dalībvalstij ir jāakceptē paraksti, kurus citas dalībvalstis uzskata par uzticamiem.

E-Certis

E-Certis¹ ir **bezmaksas interneta reģistrs**, kurā ir šāda informācija uzņēmumiem un līgumslēdzējām iestādēm:

- kādi dokumenti vajadzīgi, lai piedalītos publiskajā iepirkumā citā valstī;
- kādi sertifikāti visbiežāk tiek prasīti Eiropas Savienībā rīkotās iepirkuma procedūrās (lai saprastu, kāda informācija tiek prasīta vai tiek sniegta un kādi varētu būt *savstarpēji pieņemami šo sertifikātu ekvivalenti*).

Jaunās direktīvas prasa, lai dalībvalstis pastāvīgi atjauninātu visu informāciju par to, kādi sertifikāti nepieciešami tur rīkotajās publisko iepirkumu procedūrās. Tādā veidā reģistra lietotāji var būt droši, ka viņi reģistrā vienmēr atradīs jaunākos datus, kas ir pareizi. Publiskajiem pasūtītājiem principā būtu jāprasa tie sertifikātu veidi, kas minēti *e-Certis*, lai uzņēmumiem neliktu iesniegt pārāk daudz sertifikātu.

Dinamiskās iepirkumu sistēmas

Dinamiskās iepirkumu sistēmas ir elektroniskas sistēmas, kas ļauj publiskajiem pasūtītājiem iepazīties ar daudziem potenciālajiem standartizētu būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu veicējiem, kuru veikums ir jau labi pārbaudīts. Jaunajās direktīvās šīs sistēmas ir pārskatītas.

- Tās ir krietni **vienkāršotas**.
- Uzņēmumi var **jebkurā brīdī viegli** piekļūt šīm sistēmām visā to spēkā esamības laikā.
- **Tiks publicēts pastāvīgs paziņojums**, kurā uzņēmumus informēs par dažādu dinamisko iepirkumu sistēmu pastāvēšanu un mērķi.

Elektroniskās izsoles

Noteikumi par elektroniskās izsoles izmantošanas **procedūru** būtībā nav mainījušies.

Konkrētā iepirkuma procedūrā pēc piedāvājumu iesniegšanas un izskatīšanas var sākt elektronisko izsoli, lai noteiktu **galīgo cenu, kas jāmaksā** par standartizētām precēm, būvdarbiem vai pakalpojumiem.

Elektroniskie katalogi

---

¹ <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do?selectedLanguage=en>

Elektroniskais katalogs ir pilnīgi **jauns elektroniskā iepirkuma rīks**, kas nu ir pieejams publiskajiem pasūtītājiem un uzņēmumiem. Ar elektroniskā kataloga palīdzību uzņēmumi var iesniegt piedāvājumus strukturētā formātā. Pasūtītāja elektroniskajā iepirkuma sistēmā tos var **automātiski novērtēt**, — tas ir lētāk un efektīvāk.